

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження зразка, технічного опису бланка та Порядку оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсною та знищення посвідки на тимчасове проживання» від 25.04. 2018 р. № 322 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2018-п>.

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 р. №523» від 11.10.2017 р. №782-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/250401348>.

10. Законопроект про внесення змін до Закону України "Про зайнятість населення" щодо застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні від 25.01.2018 р. №7529. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63388.

11. Законопроект про внесення змін до Закону України "Про зайнятість населення" щодо застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні від 08.02.2018 р. № 7529-1. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5T51AA.html.

Олег Заяць,

здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

к.і.н. **Недря К. М.**
завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 В УКРАЇНІ

З початку спалаху інфекції Covid-19 на національному та міжнародному рівнях підкреслюється важливість захисту прав людей. ВООЗ закликає держави вжити невідкладні і максимально рішучі заходи для подолання інфекції. В свою чергу, ООН закликає країни прийняти більш узгоджений, глобальний і орієнтований на права людини підхід до пандемії як загальнолюдської кризи. Сьогодні світ, в тому числі і Україна, перебуває на шляху подолання пандемії та її наслідків. Карантинні, в тому числі жорстко обмежувальні заходи не втрачають чинність. Відповідно, досліджуване питання залишається актуальним.

Основні права і свободи людини в Україні гарантуються Конституцією та міжнародними нормативними актами. Основоположним міжнародним документом у сфері захисту прав людини є Конвенція від 04.11.1950р., ратифікована Україною 17.07.1997р. [1] Стаття 15 Конвенції передбачає право країн відступити від зобов'язань із захисту і дотримання прав і свобод людини в умовах суспільної небезпеки, що загрожує життю нації. Зазначене положення Конвенції застосовується з урахуванням матеріальних і процесуальних вимог. Стаття 15 Конвенції узгоджується зі статтею 64 Конституції України [2], що містить аналогічне положення.

ЄСПЛ визначено 3 обов'язкові умови застосування ст.15 Конвенції та обмеження державою прав і свобод людини. Це: якісний закон (чіткість і передбачуваність, доступність національного закону), законні виправдані цілі (мета має бути конкретною, реалістичною, визначеною часовим проміжком), суспільна необхідність [3].

На відміну від ряду країн-учасників Конвенції, які офіційно заявили про застосування положення статті 15 Конвенції, Україна про це не заявляла. На сьогодні складно передбачити, якого масштабу може набути обсяг справ в ЄСПЛ щодо порушення конвенційних прав у зв'язку з пандемією. Вірус в Україні продовжує розповсюджуватися і поки невідомо, які ще обмежувальні заходи будуть вжиті державою.

Запровадження карантину та перелік обмежувальних заходів визначено постановою КМУ №211 від 11.03.2020р. [4], що є чинною на сьогодні з численними змінами. З початку пандемії в Україні обмежувалась робота КПП, запроваджувались різні санкції за порушення карантинного режиму.

Україна складно знаходить оптимальну межу між жорсткими обмежувальними заходами для захисту життя і здоров'я людей від інфекції та гарантованим дотриманням їхніх прав.

Права, що зазнали найбільшого втручання. З огляду на зазначену вище постанову КМУ, найбільшого втручання в Україні зазнали права:

- на повагу до приватного життя (обмежено),
- на свободу та особисту недоторканість. В певних випадках відбувалося жорстке обмеження шляхом примусової обсервації, самоізоляції,
- на свободу пересування (жорстко обмежено, особливо під час «локдауну»),
- на свободу мирних зібрань (обмежено),
- на освіту (обмежено),
- на свободу релігії (обмежено),
- доступу до медичної допомоги (обмежено для планових медичних заходів).

Основні принципи розробки карантинних та інших обмежувальних заходів, спрямованих на боротьбу з covid, викладені у керівній записці місією ООН із прав людини в Україні від 25.03.2020р. [5]. Основна вимога до будь-яких заходів реагування – це пропорційність, необхідність та неможливість дискримінації за будь-якими ознаками. Основні положення, викладені в зазначеному документі, можна узагальнити так:

- виправданість карантину як заходу, що обмежує право на пересування. Необхідна умова – пропорційність, обмеження в часі та законна мета таких заходів,
- дотримання безпеки людини під час запровадження кожного обмежувального заходу,
- належна повага до людини та її прав і свобод,
- необхідність розгляду можливості введення добровільного карантину.

Акцентується увага на захисті під час карантину таких прав:

- на життя і здоров'я,
- на гуманне поводження,
- на інформацію,
- на доступ до їжі та питної води,
- на доступ до якісної і вчасної медичної допомоги,
- на освіту,
- на працю.

Акцентується увага на дотриманні під час карантину таких свобод:

- вільного віросповідання, свободу релігії чи інших духовних переконань,
- вільного вираження власних поглядів,
- вільного спілкування з зовнішнім світом.

На міжнародному та національному рівнях найбільш вразливими верствами населення в аспекті дотримання їх прав і свобод визначені: малозабезпечені громадяни, територіально ізольоване населення, особи з хронічними захворюваннями та інвалідністю, мігранти та внутрішньо переміщені особи, безпритульні особи, соціально нестабільні особи (алко- та наркотично-залежні), діти.

Особливо актуальним для України як держави з нестабільною економікою є питання фінансової стабільності населення та забезпечення отримання заробітної плати працюючим. Загальноприйнятою є позиція про високу роль бізнесу, його соціальної відповідальності, гнучкості в реагуванні на наслідки пандемії для працівників [6, с.8].

Гостро з початку пандемії і до сьогодні стоїть питання захисту прав людини, переважно жінок, що страждають від домашнього насилля. Введені державою обмежувальні заходи значно підвищують ризики насильства за гендерною ознакою та посилюють вразливість жертв такого насильства.

Підвищеної уваги потребують літні люди, особливо одинокі та ті, які мають особистісні розлади (психічні захворювання, деменцію та ін.). Вкрай важливо дотримання їх права на інформацію, зокрема інструктування щодо поведінки в умовах пандемії.

Право на інформацію – широка категорія, на якій слід акцентувати увагу. Передбачає як право на достовірну та повну інформацію про стан галузі охорони здоров'я, перебіг пандемії, рівень підготовки держави до боротьби з інфекцією, так і право на захист персональних даних, захист від кібератак та ін. В Україні найбільш гостро стало питання витоку персональних даних самоізолюваних осіб та тих, які перебувають на лікуванні з підтвердженим діагнозом [7, с.32].

Серед найбільш кризових обмежень прав людини в Україні слід відмітити: термінове обмеження перетину адміністративного кордону з АПК (без завчасного попередження), за-

борона проведення всіх масових заходів, введення «карантину вихідного дня» як обмеження права на працю, введення «локдауну» як обмеження права вільного пересування, заборона на здійснення планових медичних заходів як обмеження права на здоров'я та доступ до медичної допомоги [8, с.10, 15].

Основна проблема в питанні захисту прав людини при пандемії в Україні – це суперечливість чинної нормативної бази, якою встановлюється карантин та регулюються обмеження. Мета обмеження прав і свобод під час пандемії є зрозумілою – збереження здоров'я і життя нації. Однак застосовувані державою засоби – неконституційні і створюють колізії в законодавстві. Процедура обмеження прав і свобод, навіть із законною метою, має відповідати основоположним правовим нормам – зазначеній висте Конвенції і Конституції України. Якщо Конституція передбачає можливість обмеження прав і свобод виключно за умови надзвичайного чи воєнного стану, - вибір законотворців має бути зроблено на користь конституційності і правової визначеності, а не політичної доцільності.

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_004.

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254к/96-вр>.

3. Криворот В., Мартиненко А. Втручання в права людини під час пандемії // Юридична газета online, 27.03.2020р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/vtruchannya-v-prava-lyudini-pid-chas-pandemiyi.html>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 11 березня 2020 р. № 211. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-p#Text>.

5. Права людини у період пандемії COVID-19: Моніторингова місія ООН із прав людини в Україні. Керівна записка, 25 березня 2020 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.un.org.ua/images/documents/4850/ОНСНН%20он%20COVID%20and%20human%20rights%20\(25%20March%202020\)%20UA.pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/4850/ОНСНН%20он%20COVID%20and%20human%20rights%20(25%20March%202020)%20UA.pdf).

6. Зозуля О.І. Громадянські та політичні права людини в умовах запобігання поширенню covid-19 в Україні // Форум права, 2020. - № 61 (2). – С. 6-22.

7. Вплив пандемії коронавірусу COVID-19 на права, свободи і безпеку людини в інформаційній сфері: Матеріали науково-практичної студентської конференції / 12 травня 2020 р., м. Київ / Упоряд. : Фурашев В. М., Петряев С. Ю.– Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Вид-во «Політехніка». 2020. – 196 с.

8. Відповідь на виклики COVID-19 та права людини: огляд ситуації в Україні / За заг. ред. Дмитра Коваля. – Київ, 2020. – 44 с.

Софія Книш,

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

д.ю.н., проф. **Наливайко Л.Р.**

професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ

Діяльність держави, яка виражається у формуванні, прийнятті й оприлюдненні нормативно-правових актів, є одним з найважливіших аспектів діяльності держави. Організація, ведення такої діяльності передбачає наявність у законодавців не тільки загальної обізнаності та компетентності, але й вимагає від них спеціальних знань. Крім того, певних навичок опанування інструментарієм формування плану нормотворчої діяльності, нормативно-правових актів й формулювання законодавчих норм. Ці знання у світовій правовій теорії та практиці називають юридичною технікою, що представляє певну систему вимог